

ქართველი

ცერენტრული დამატება

გაზეთის № 280.

გვირა, 17 აპრილი 1911 წ.

დამატების № 49

მ ი მ რ ხ ა

(შელლი)

ნაწილი პირველი.

ლამაზ მიმოზას, უმანკოდ მბრწყინავს,
ციური ნამი გულს ეკეშოდა,
თან მჩეს უშვერდა სპეტა ფურცლებსა,
რომ ფიქრებს დამით კვლავ მისცემოდა.
უცხო წალკოტში, ვით ტრფობის ღმერთი
შეიჭრა სხივი გაზაფხულისა,
მცენარეები გამოაღვიძა
და განუქარვა დარდი გულისა.
ვაგრაძ არც ბალში და არც ტყე-ველად
აჩვის სწყუროდა გლახ სიყვარული,
ვით შველის ნუკრსა, მზეზე რომ იწვა
მიმოზასაებრ ფიქრში წასული.

წვიმამ და სითბომ ფერ-მიხდილ იას
და უკუდაგას ძალა ჩაბერა;
იმათმა სუნმა დაატყბო აჩე,
ვით ნაზ სიმღერას არყობოს სიმთ უღერა.
იასამანი ტრფიბით აენთო,
ნარგიზმაც ტურფად გადიხსნა გული
და წყალში შესტრფის თვისსავე სახეს,
სანამ არ დასწვავს ეს სიყვარული.
ზამბაზი ეშხით თეთის და კანკალებს...
ვნებით აღესილა... გაზაფხულია...
იმის ფურცლებში შუქით მოსილი
მშვენიერება ჩამარხულია.

ამაყად ზრდილი ლალი სუმბული
აქ რომ თეთრია, იქ ცის ფერია;
მისი ფურცლების ნელი ჩურჩული
მის სუნზე უფრო მშვენიერია.
გარდიც წამოდგა, ვით ფერია,
რიდე გადიძრო თავს რომ უბურავს,
იმის გაღელია მკერდია და გულზე
ცელქი ნიავი თრთოლვით დასცურავს.
თავს მაღლა იღებს ტურფა სოსანიცა,
ვით ვნების ღმერთი, ნაზ-მოშიბლავი...
აგერ მის გულზე ნამი დაგორდა
და მსწრაფლ აბრწყინდა, ვით ცის ვარსკვლავი.
ტიბერიოზები სუნნელოვანი
და სხვა ყვავილი აყვავებული—
აქ შეიკრიბნენ გაზაფხულის პირს
და მორთეს ბაღი დაობლებული.

მწვანე ხეხილნი წალკოტს ჩრდილს სცემენ,
ხან მზე შორილან უკზავნის ნათელს;
წყლის მცენარენი ტალღა ჰელცნიან,
გადახვეულნი ერთმანეთის ყელს.

ქრისტეს ბეჭედნი ქრელ გროვად დგანან,
წალკოტი ჰყვავის გულ-ასაძერად,
ნიკალული კი სიმღერით მირბის
და თანა ბრწყინავს უოვალავ ფერად.

სახელმწიფო სათაობირის ახალი თავმჯდომარე
რობისნაც

ვიწრო ბილიკი გრძელ არშიადა,
ვით გველნი, ხნულში იკლაკნებიან,
ხან რომ მოსხანან დღის ნათელის ქვეშ,
ხან ხეთა ჩრდილში იკარგებიან.

აქ ვარდ-ვირილა უცხოდ გაშლილა
და მეფის ბუჩქი ჰყვავის ნელ-ნელა,
მათი ფურცლები მწუხრისა ეამსა
შუქს სცემენ, ვითა ციკინათელა.

ბალში სამოთხის თუნება დაშერის;
ვით ბაგშვი, ახლად გაღვიძებული,
ღიმალით შესტკერს აკენიდან დედას,
რომელსაც მისთვის შესტკივა გული,—
ყვავილნიც ლხენით ცას შესტკერიან,
სადაც ანთია ოქროს სხივები
და შუადღის ეამს გარს ანათებენ,
ვით სინათლეზე ძვირფასი თყლები;

ხან თავ-დახრილნი სუნნელს აქმევენ,
ჩურჩულალერსით ურთ-ერთს აქცივენ,
ვითა მიჯნურნი, რომელთა დღენი
მიჰქრიან ისე ჩქარა და მტკბარად,
რომ ქვეყნიური ცხოვრება გრძელი
გადაჭრევით ნეტარ სიზმარად.

მხოლოდ მიმოზა, ნაზი მიმოზა
დაობლებული, მოწყენილია,
იმის სულავულში სხივი ტრფობისა
და განაცილენია.
და გაი, სუნიც გამოეცალა,
ლამაზ ფურცლებით ძირს ესვენება...
ჩუმის ოცნებით რაცა სწყუროდა,
კიდეც დაჭკარება! — თვისი შვენება.
მსჯბუქ, ნელ სიოს მიაქვს ფრთებითა
ამ ქვეყნის ხმები და ურიამული,
ყვავილთ კრება კი ჰეთარობს, ნეტარებს
ლამაზ ფურცლებით კოხტად მორთული.

პეპელებს, ფრინვლებს და მცენარეებს
ნეტარ სიზმართა ზღვა უალერსებს
და ვით ზღაპარში, ამ მყუდრო ღამით
ტალღა ტალღასა უმღერის ლექსებს.
მხოლოდ არ სძინავს ერთსა ბულბულსა,
მისი სიმღერა ისმის ნარნარად
და ამ ჰანგს, თითქოს მთვარისთვის შეთხულს,
ისმენს მიმოზა ბურანში წყნარად.
მან, ვითა ბავშვმა, უიქრით მოდლილმა,
ფურცელნი სევდით დაუშვა ძირსა...
ძილის ოცნებამ შორს გოტაცა...
დამე უმღერის ნელ ძილის პირსა.

რ. ბებიაშვილი.

ლევ-ტოლსტოის სახელობის მუზეუმი.

პეპელათ გუნდი, ვით ზღვაზე ნავი,
ოქროთი სავსე და დატვირთული,
ყვავილთა გულზე დადის, მისურავს
ზღვის ტალღასაგრძ აზგირთებული.

ღრუბელთა გრძვა დაბლა დაეშვა,
ყვავილ-ბალახებს გულში ეკვრება...
კეთილსა სუნნელს უხვადა სტაცებს
და ცის წიაღში უმალევ ჰქრება.

იმათ მაგივრად დედამიწაზე
სხვები ჩიდებიან იმავე წიმსა,
მათ შორის ნიავს გააქვს ჩურჩული,
ვით ზღვის ნაპირის მსუბუქ ლერწმსა.

ჰეთიქობს, ოცნებობს ნაზი მიმოზა,
ცვარ-ნაპკურები, გულ-განბანილი,
წუთნი მიჰქრიან ჩქარის ნაბიჯით
და ახლოვდება საღამოს ჩრილით.

შუალამისა სიგრილემ დაჭკრა
ქვეყანას ვაშვროლს, მიძინებულსა,
ბედნიერების ფრთა გაშლილი აქვს
სოფლად-მშეიდობას, ცალ-სიყვარულსა.

კ ე ტ ი ი ბ ე

(გიუ-დე-მოკასანისა. ფრანგულიდან წითარგმნილი)

იგი იყო აღზრდილი იმნაირ იჯახში, რომელიც კარ-
ჩაკეტილ ცხოვრებას იტარებს და რომელსაც შორს უჭირავს
თავი ყოველნაირ მოვლენისაგან. ამ იჯახებს არ ესმით რა
პოლიტიკურ მოძრაობისა, თუმცა ხანდახან კიდეც ბასო-
ბენ ხოლმე ამის შესახებ. მთავრობის გამოცელა ხდება ისე
შორს, ისე შორს, რომ ლაპარაკობენ მასზე, როგორც
ისრორიულ მოვლენაზე, როგორიცაა, მაგალითად, ლუ
XVI სიკედილი და ნაპოლეონის ისტორია.

ჩვეულებანი იცვლება, მოდები ერთმანეთს მოსდევს.
ამას კი ვერ ამჩნევენ მშვიდ იჯახში, სადაც ტრადიციულ
ჩვეულებათ იცავენ. თუ რომელიმე არასასურველ შემთხვევას
აქვს ხოლმე ახლო-მახლო იდგილი, იგი ვერც კი აღწევს
იჯახის კერამდის. მხოლოდ მამა და დედა იჯახისა საღამოს
ეამს გაუზიარებენ ერთმანეთს აზრს ამის შესახებ და ისიც
დაბალის ხმით, თითქოს ეშინდეთ კედლებსაც უური აქვს
და არ გაგვიგონონა. მამა ჩუმად იტყვის:

— იცოდი ეს საშინელი მმწავი რიფერალის ოჯახზე?
დედა უპასუხება:

— ვინ იფიქრებდა! საშინელებაა!..

ბავშვებსაც ეჭივი არ ეგადებათ და უახლოვდებიან სიმ-
ს ხანას თვალებზე გონებაზე ჩაღრ აფარებულნი,
ნეულლოდ. მათ არ იკიან, რომ არ ფიქრობენ ისე, რო-
ც ლაპარაკობენ და არ ლაპარაკობენ ისე, როგორუ-
დებენ; ვერ მიმხვდარან, რომ ყველასთან ბრძოლაში
ა გაატარო შენი სიცოცხლე, ვერ შეუგნიათ, რომ ალალ-
ალი მუდამ მოტყუებულია, გულწრფელი—მუდამ აბუ-
აგდებული, კეთილი—მუდამ ცუდად დანსჯილი.

ზოგიერთნი სიფლავშიაც კი ჩავლენ იმ ბრძა რწმენით, რომ ყველაფერი უმწიველოა, კეთილ-შობილი და პატიო-სანი. იმდენად მართალი არიან, რომ თვალებს ვერაფერი აუხელს.

მეორენი, რომელიც ფეხს იტეხავენ ცხოვრების გზა-
ზე და ოლელებულნი, სასოწარკვეთილნი, ესამშებიან წუ-
თისოფელს, პიფირობენ, რომ ისინი იყვნენ რაღაც არა-
ჩეკვეულებრივ ბედის სათამაშო ნიეთი, საკოდავნი მსხვერპლნი
დამლუპველ მოვლენათა და კაცთა, განსაკუთრებით ბოროტ-
მომქმედთა.

— დღეს ბულვარი ვადავიარე.

ორჯერ თუ სამჯერ წელიწადში ქმარს თეატრში მიჰყავდა. ეს ისეთი დღესასწაული იყო, რომლის მოგონებანი თავის დღეში არ ჰქონებიან და რომელზეცაც განუწყვეტლივ ლაპარაკობდნ.

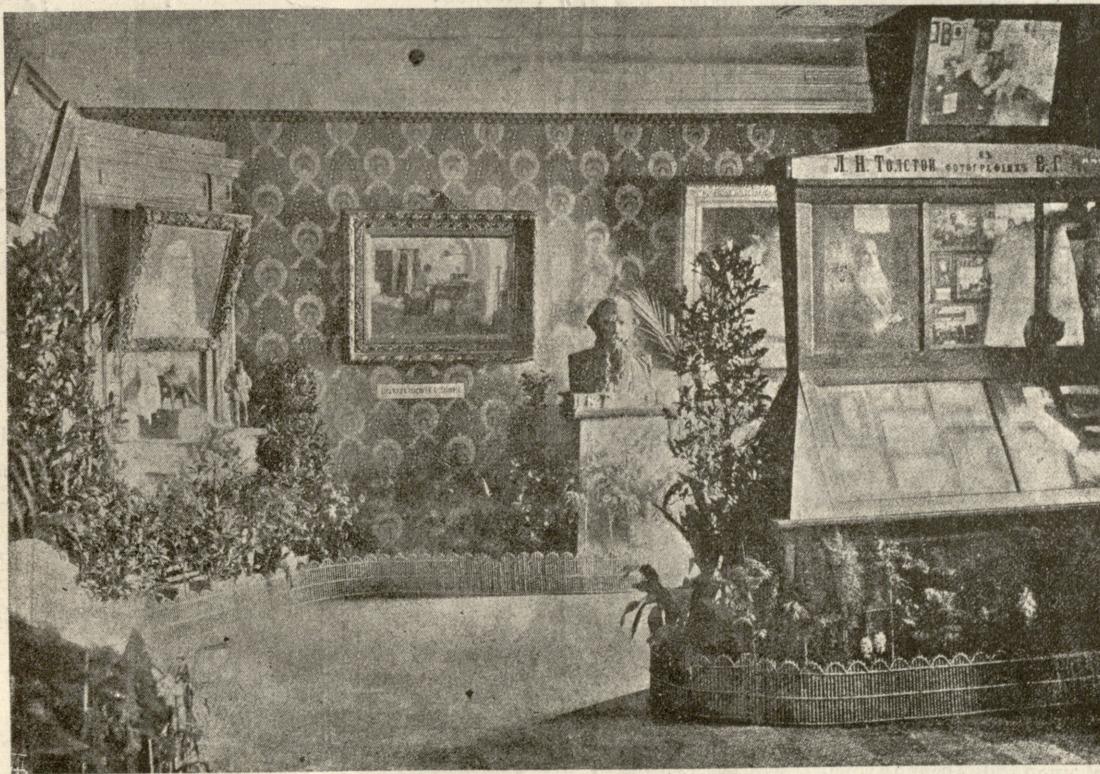
ხანდახან, სუჯრაზე, სამი თვის შემდეგ, უცებ სიცილს
დაიწყებდა და წამოიძახებდა:

— გახსოვს, გენერლის ტანისამოსში გამოწყობილი მა-
ტისტი, ჩამალს რომ დასცინოდა?

ყოველნაირი ურთიერთობა განისაზღვრებოდა ორის
ოჯახით... ის ორი ოჯახი მისთვის კაცობრიობას წარმოადა-
გენდა. მათ ისე არ აღნიშნავდა, რომ გვარებისათვის „ები“
არ მიემატება—მარტინეები და მიშლენები.

ქმარი კი სცხოვრობდა, როგორც სურდა. სახლში მა-
შინ ბრუნდებოდა, როდესაც ნებავდა, ხანდახან გათენები-
სასაც მოდიოდა; მაშინ იგი საქმეებს მოიმიჩეზებდა ხოლმე,
თანაც დამშევიდებული იყო, დარწმუნებული, რომ არავითა-
რი ეპვი არ აღაშფოთებს ალალ-მართალ ცოლის სულსა.

ეოთხ დილას კალა უსახელო წერილი მიიღო.
იგი დაიბნა, წერილი შეეზიზდა. უცხადებდნენ, რომ მის
ქმარს აგერ ორი წელიშაბია ხსაც ჰყავს ახალგაზრა ქვრივი,

ლევ ტოლსტოის სახელობის მუზეუმი.

სავინიოლებმა გაათხოვეს თვრამეტი წლის ქალი. იგი
გაჟყვა ერთს ახმლგაზღადაშპარიზელს, ეორე ბარონს, რომე-
ლიც ბირეაზე საქმეებს აკეთებდა. იგი ლამაზი ყმაწვილი
იყო, კარგად ლაპხრაფობდა, გარეგნულად ზრდილობის ყო-
ველნირ კანონს იცავდა; მაგრამ გულის სიიღრმეში კიდეც
დასკინოდა თავის მოხუც სიღებრ-სიმარტს და მეგობრებში
„ჩემს ძეირფას ბებრუხანებს“ უწოდებდა.

კარგი ოჯახის შეილი იცო ქალიც; მდიდარი იყო. პარიზს წავიდნენ საცხოვრებლად; ქალი გადაიქცა ერთს იმ პარიზელ პრივატულად, რომელთა ჯურიც მრავალია. ვერ გაიცნო ეს დიდი ქალაქი, ეს ბრწყინვალე საზოგადოება, ეს სიამოვნება, ეს კოსტუმები; შეუგნებელი დარჩა ყველა ეს ისე, როგორც ცხოვრება, მისი დალატი და სიციუმლოებანი.

ოჯახში ჩაკეტილმა, თვინიერ თვისი ქუჩისა, არა იცოდა რა და როდესაც ქალაქის სხვა ნაწილში მოპეხდებოდა, შეს ეგონა, უცნობს და უცხო ქალაქში ვმოგზაურობო. საღამოს იტყოდა:

მაღამ როსე, რომელთანაც იგი მთელ სალაშოებს ატარებს.

მას არ შეეძლო არც ეთვალთბაქცა, არც დაეფარა, არც ეზვერნა, არც ეეშმაკნა; როდესაც კმარი სასაუზოდ მოვიდა, უსახელო წერილი ესროლი და აქვითინგბულმა თავის ოთახს შეათარა თავი.

ქმარმა მაშინვე პასუხი დამზადა, წავიდა და დაუკაცუნა
კოლის ოთახის კარსა. კოლმა კარგბი გაულო, მაგრამ თვა-
ლები ვერ გაუშტერა. ქმარმა გაიღიმა,—ლაჯღა, მიაზიდა ქა-
ლი, დაისვა მუხლებზე და ტკბილის, კოტა დამცინა-
ვი ხმით უთხრა:

— ჩემი ძვირფასო პატიავ, მე გართლაც მყავს მეგობრად მაღამ როსე, რომელსაც იგრძ ათი წელიწადია ვიცნობ და რომელიც დიდად მიყვარს; მე შეტსაც ვიტყვი, მე მყავს კიდევ ოცი სხვა ნაცნობი ოჯახი, რომელზედაც შენთან არ მილაპარაკნია, რადგან ვიცი, არ მისდევ საზოგადოებას, დღესასწაულებს და ახალ კავშირებს. მაგრამ, ერთხელ და

სამუდამოდ რომ ბოლო მოელოს ამ სახითარ ბეჭდებასა, გთხოვ ნახაუზმევს ჩაიცვა და ვნახოთ ის ახალგაზდა ქალი, რომელიცაც, დარწმუნებული ვარ, მალე დაუმეგობრდები.

ცოლი მოეხვია ქმარსა და ქალურ ცნობის-მოყვარეობით გატაცებულმა, რომელიც არ ჩაქრება, თუ ერთხელ იჩინა თავი, უარი არ განაცხადა, თუმცა ქარის სიტყვებმა ეჭვები მაინც ვერ კაუფანტა...

იგი შევიდა ერთ ლამაზ სახლის მეოთხე სართულის კონტიად და ხელოვნურად მოწყობილ საფორმში. ხუთი წუთის შემდეგ, მოხდებილა დაკეცილ ფარდებით დაჩრდილულ სალონში გამოჩდა ახალგაზდა ქალი, ზავვერებანი, პეტრა, ჩასუებული, გაკვირვებული და მომღიმარი.

უორემა ისინი ერთმანეთს გააკრი.

— ჩემი მეუღლე, მადამ იულია როსე.

ახალგაზდა ქრისტა ცოტათი განცვიფრებითა და სიხარულით შეკვიელა და ხელებ გაშლილი გაექანა. მას იმედი არა ჰქონდა — ამზადდა ქალი — ამ ბერნიერების ლირსებისა, რადგანაც იცოდა, რომ მადამ ბარონი არავის არ ნახულობდა; მაგრამ დახეთ როგორ გაბედნიერდა იგი! მას ისე უყვარდა უორე (ის სულ „უორეს“ ამბობდა, მეგობრული კილოთი), რომ ჰქონდა გაუშრი სურვილი მისი ახალგაზდა მეუღლის გაცნობისა და შეყვარებისა.

ერთი თვის შემდეგ ორი ახალი მეგობარი ერთმანეთს არა სცილდებოდა. ისინი ჰქონდნენ ყოველ-დღე, ხმირად დღეში ორჯერაც, ვახშმობდნენ ყოველ სალომს ერთად, ხან ერთთან, ხან მეორესთან. ახლა უორე უკვე აღარ გადიოდა შინიდან, გაჰქონა საქმეები, რადგან აღმერთებდა — ასე იტყოდა იგი — თავის ოჯახს, კერას.

ბოლოს დაიცალა ერთი ბინა იმ სახლში, საღაც მაღამ როსე სცხოვრობდა. მაღამ ბარონმა საჩქაროდ დაიქირავა იგი, რათა უფრო დაახლოებულიყო და უფრო შეიძლოდ შეერთებულიყო ახალს მეგობართან.

ათი წლის განმავლობაში მათს მეგობრობას არავითარი ჩრდილი არ აღვებოდა, ჰქონდათ მეგობრობა სულისა და გულისა, ფაქიზი, დანდობილი, აღფრთვისანებული. ბერტას არ შეეძლო ლაპარაკი ისე, რომ არ წარმოეთქვა იულის სახელი, — რაც მისთვის უშიშიკლოებას წარმოადგენდა.

იგი ბერნიერი იყო ნამუვილი, წყნარი და სამო მეგობრობით.

მაგრამ უცემ მადამ როსე ავად გახდა. ბერტა აღარ სცილდებოდა. მთელ ღამეებს მის ლოგინთან ათენებდა, სასოწარკვეთილი. თვით ქმარსაც იმედი დაეკარგა.

ერთს დილის ექიმმა, გაშინჯვის შემდეგ, გაიყვანა გან. ზე უორე და მისი ცოლი და გამოუტანდა, რომ მათი მეგობრის მდგომარეობა მეტად საშიში იყო.

ექიმის წასვლისათანავე ახალგაზდანი თავზარდაცემული დასხელნენ ერთმანეთის წინ; შემდეგ უცემ წასქდათ ქვითინი. ორივენი მთელი ღამე არ მოსცილებინ ავადმყოფის საწოლს; ბერტა ყოველ წაში სიყვარულით ჰქონდნები ავადმყოფს. უორე კი დუმილით ათვალიერდებდა მას.

მეორე დღეს ქვრივი უფრო ცუდად გახდა.

ბოლოს, საღამოს ეამს, მან გამოაცხადა, კარგადა ვარ და სოხოვა მეგობრებს შინ წასულიყვნენ სასაღილოდ.

დაღვრებილნი ისხდენ სასაღილოში და უგულოდა სქამდნენ, როდესაც უორეს გოგომ კონვერტი გადასცა. მან გახსნა ბარათი, წაიკითხა, გალურჯდა და ახირებულის ხმით უთხრა ცოლს: „დამიცადე, აუცილებლად უნდა წავიდე ცოტა ხნით, ათს წუთში დაგბრუნდები, განსაკუთრებით აქაურობას არ მოსცილდე“.

და იგი ქუდისათვის თავის ოთახში გაიქცა.

ბერტაც უცდიდა, შეწუხებული. მაგრამ, მაინც არ უნდოდა მეგობართან ასულიყო ქმრის დაბრუნებამდის.

რადგანაც უორემა დაიგვიანა, თავში არმა გაურბინა შესულიყო ქმრის ოთახში და გაეგო ხელთამანი წილო, თუ არა. შესვლისათანავე დაინახა ხელთამანი. ხოლო მის ახლოს კი ეგდო დაჭმულებული ქალალი; ეს ის ქალალი იყო, რომელიც ეს იყო ეხლა გადასცეს უორესა.

ჰირველად გაელვაძა ცნობის-მოყვარეობა, ლეგიტად უკაველი სურვილი წაიკითხვისა, გაგებისა. მისი აბობოერებული სინიდისი იბრძოდა. მაგრამ დაუწყნარებულ ცნობის-მოყვარეობით აღზნებულმა, მან გასწია ქალალისაკენ ხელი. იღო იგი, გასწია, იკნო აკანკალებულის ხელით დაწერილი ბარათი წაიკითხა: შობდი ჩარტო და მაკოცე, ჩემი საბრალო მეგობარო, ვკვდები“.

ჯერ ვერაფრე გაიგო. იდგა გამოურკეველი. განსაკუთრებით მეგობრის სიკვდილის მოახლოვების აბბავმა გააშტრიუ. შემდეგ, უცემ, „შენობითმა“ მიმართვის გამოაფხიზლა; და ეს იყო მისთვის ის ელვა, რომელმაც გაანათა მისი არსება, რომელმაც გადუშალა მთელი სისაძვილე სინამდვილისა, ღალატი, მთელი უზნებობა. გაიგო მათი დიდი ხნის თლილობა, მათი გადახედვა, მისი მასხარაც აგდებული კეთილი გრძნობა, მისი მოტუშებული დანდობა. მოიგონა ყველა ეს და გული სიბოროტი აეგსო, ჯაზლერო სასოწარკვეთილებაში ჩავარდა.

მოესმა ფეხის ხმა; იგი გაიქცა და თავის ოთახში ჩაიკერა.

ქმარმა მალე დაუძიხა.

— მოდა ჩეარა, მადამ როსე კვდება.

ბერტა გამოჩნდა კარებთან და აკანკალებულის ტუჩებითა სთქვა:

— დაუბრუნდით მარტო თქვენ, იგი მე არ მსაჭიროებს.

ქმარმა არეულად შეხედა ცოლს და თავზარდამცემის წუხილიტი გაიმეორა:

— ჩეარა, ჩეარა, კვდება!..

ბერტამ უპასუხა:

— ხომ გერჩიათ, რომ იმის ალაგის მე ვყოფილიყვავ? უორემა გაიგო, რაშიაც იყო საქმე, მოსცილდა და შომაკვდართან ავიდა.

იგი დაუფარავად სტროდა ქვრივსა და სრულებით უყურადებოდ სტრენგბლად ცანჯვას ცოლისას, რომელიც აღარ ელიაპარაკებოდა, არ უყურებდა, სცხოვრობდა მარტოდ, რომელსაც ეკიდებოდა სიძულვილის ხავის, სიბრაზით ღელ-დებოდა და ლოცულობდა ღილისა და საღამოს.

მიუხედავად მისია, ისინი ერთად სცხოვრობდნენ, სჭადნენ, დადუმებული და სასოწარკვეთილი.

ქმარი თანდათან შეიცდებოდა, ხოლო ცოლს არ უნდოდა ეპატიგბია მისთვის. ტვირთიდ ჭცეული ცხოვრება კი გრძელდებოდა.

ერთი წლის განმავლობაში იტანჯებოდნენ, ისე სცხოვრობდნენ, როგორც უცხონი.

ერთს დილის, ბერტა ალიონზე გავიდა სახლიდან და დაბრუნდა რვა საათისათვის ერთი ღილი თაიგულით. თაიგული გარდებისა იყო, მარტო თეთრი, თეთრი ვარდებისაგან.

ქმარს შეუთვალი, შენთან მოლაპარაკება მსურსო.

ისიც მივიდა აღლებულებული, შეშტოთებული.

— გავიდეთ ერთად, — უთხრა ქმარს — წამოილე ეს თავ-გული.

ქმარმა ჩამოართვა თაიგული და გაჰყევა ცოლსა. ჩანენენ ეტლში, რომელიც სასაფლაოს მოაჯირთან გაჩერდა. მაშინ თვალებზე ცრემლ-მორეულმა ბერტამ, უთხრა უორეს:

— იმის საფლავთან მიმიყვანე.

ქმარი ცახცახებდა, არ კი იცოდა — რად გაუძლევა ცოლს. იგი შეჩერდა თეთრ მარმალილოს წინ და ხმა ამოულებლივ მიუთითა მასზე.

ქალი დიდი დღი დაიგული, დაიჩვენა და მოწებით დასდო იგი სასაფლაოზე. შემდეგ მიეცა რაღაც სიაუმლო და მავედრებელ ლოცვას.

ქმარი სტროდა.

ქალი აღდა, გაუწია ქმარს ხელი და უთხრა:

— თუ გნებავთ, ეხლა მეგობრები ვიყოთ!

სოლ. ას — იანი.

